

Asia: VM040:00/2019, VM/823/03.01.00/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi kuntien taloustietojen tuottamista ja raportointia koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Porvoon kaupunki katsoo, että yleisesti ottaen Kuntatieto-hanke ja valmisteltu lakiesitys on ovat kannatettava. Tavoitteet vertailukelpoisen ja nykyistä ajantasaisemman taloustiedon keräämiseksi yhteiseen tietovarantoon auttavat kuntia niiden omissa tietotarpeissa, tiedolla johtamisen kehittämistyössä, digitalisaatiohankkeissa ja mm. datan avaamiseen liittyvissä tavoitteissa.

Valitettavasti Porvoon kaupungin näkökulmasta esityksen tavoittelemia hyötyjä on käytännössä mahdoton arvioida tässä vaiheessa. Jotta ajantasaisista ja vertailukelpoisista taloustiedoista on hyötyä kunnan päätöksenteossa ja toiminnan suunnittelussa, tulee tiedon olla riittävällä ja oikealla tavalla kunnan saatavilla.

Esityksen perusteella tätä on hyvin vaikea arvioida. Porvoon kaupungin näkökulmasta olisi mielekästä erotella esimerkiksi lakisääteiset vs. ei-lakisääteiset tehtävät, tai esimerkiksi arvioida eri kieliryhmien kustannuksia. Esityksen perusteella tällaista analyysia ei ilmeisesti olisi mahdollista tehdä. Vaarana onkin, että tässä luodaan sääntelyä ja velvoitteita kunnille ilman, että todellista hyötypotentiaalia on testattu ja pilotoitu riittävästi kuntien kanssa. Näin kävi esimerkiksi Tulorekisteri -järjestelmän käyttöönoton kanssa.

Esitystä tulee muuttaa siten, että ehdotukset kuntien valtionosuuksien leikkauksiksi poistetaan. Hyötyjen toteutuminen on hyvin epävarmaa ja alkuvaiheessa tulee joka tapauksessa investointikustannuksia ja esimerkiksi koulutuskustannuksia. Tämän vuoksi ei ole perusteltua leikata kuntien valtionosuuksia vuosien 2022-2024.

Esityksessä viitataan, että vuoden 2019 valtion talousarvion mukaan kunnille myönnetään vuodelle 2019 valtionavustuksena digikannustinrahaa, jota kunnat voivat hakea myös taloushallinnon ja raportoinnin automatisoinnin kehittämiseen. On tärkeää, että digikannustinrahaa voidaan käyttää projekteihin, joilla kuntatietolakea voidaan implementoida tavoitteiden saavuttamiseksi. On kuitenkin huomattava, että digikannustinrahat on jo kertaalleen leikattu kuntien valtionosuuksista.

Esityksessä viitataan siihen, että valtion ohjaus kuntien suuntaan perustuu ajantasaiseen tietoon. Tämä on kannatettavaa, mutta samassa yhteydessä olisi selkeästi syytä mainita, että esityksen tavoitteena ei ole valtionohjauksen kasvattaminen.

Porvoon kaupunki katsoo, että nykyistä esitystä on kuitenkin mahdollista korjata edellä mainitut seikat huomioiden, ja tätä kautta saada nykytilaa parempi kokonaisratkaisu. Nykytilassa toteutuu hyvin monia, osin päällekkäisiä ja paljon manuaalisia työvaiheita sisältäviä tietojen luovutuksia ja raportointeja eri tahoille. Näiden prosessien on hankkeen myötä tarkoitus muuttua yhtenäisemmiksi, mikä parantaa kunnissa tehtävän työn tehokkuutta ja tuottavuutta.

Nykyinen sääntely ja ohjeistus on ollut hajanaista. Ja koska taloustietoa koskevat säännöstö on osittain ohje/suositusluonteista, ei kuntien välinen tietojen vertailukelpoisuus ole toteutunut. Yhteentoimivat ja velvoittavat tietomallit, käsitteet ja laskentakaavat mahdollistavat uudenlaisen vertailun ja parantavat muutoinkin kerättävän taloustiedon hyödynnettävyyttä.

Nykytilassa tilastointi ei ole merkittävästi hyödyttänyt ainakaan Porvoota sen omissa tiedolla johtamisen tarpeissa. Jatkossa tilanne toivottavasti muuttuu. Kuntatieto-hankkeessa ja lain valmistelussa tulee varmistaa, että tietovaranto joka rakennetaan, palvelee tietotarpeita myös toiseen suuntaan. Datan hyödyntämisen mahdollisuudet (mm. tekniset rajapinnat, datan muoto raaka/valmisraportit jne) jäävät vielä avoimiksi tässä esityksessä. Olisi hyvä, jos myös tietovarannon teknisestä ratkaisusta olisi saatavissa tietoa, jotta Porvoossa ja muissa kunnissa mahdollisesti samanaikaisesti meneillään olevat tiedolla johtamisen hankkeet ja satsaukset osataan linkittää tähän hankkeeseen ajoissa.

Erilaiset tiedonkeruut ja johtamiseen liittyvät raportointiprosessit poikkeavat eri kunnissa. Näiden prosessien tunnistaminen on laajempi projekti kuin pelkästään Kuntatiedon käyttöönotto. Kuntatieto-hanke tulisi liittää vahvasti tiedolla johtamisen kehittämisen kohdealueeseen, jotta Kuntatiedosta saadaan ”vetoapu” myös muuhun tiedolla johtamiseen kunnan tasolla.

Esityksen mukaan toiminnasta raportointi ei toistaiseksi sisälly nyt meneillään olevaan hankkeeseen. Näiltä osin kuntien tulee siis jatkaa kehitystyötä omista lähtökohdistaan. Jatkossa Kuntatieto voi laajentua muun kuin talousdatan keräämiseen, mikä on kannatettavaa mutta ei tuo pikaratkaisuja kunnille.

Esityksen perusteluissa viitataan valtiokonttorin analysointipalveluun. Miten sen on tarkoitus täydentää tiedolla johtamisen prosesseja kunnan näkökulmasta?

Hankkeella pyritään kuntien talousdatan digitalisaation edistämiseen ja julkisen talousdatan järjestelmäriippumattomuuteen. Tähän tavoitteeseen ja syntyviin hyötyihin suhtautuisin vielä tässä vaiheessa varauksellisesti, sillä kuntien järjestelmäprojektit ja tiedolla johtamisen hankkeet etenevät omaa polkuaan ja omassa aikataulussaan, etenkin kun koko maan kattavat hankkeet ovat edenneet melko hitaasti.

Kuntatieto-hanke ei lisää kuntien tehtäviä pysyvästi, vaan pyrkimys on tehostaa tietojen keruun ja luovutuksen prosesseja. Kuntatietoon siirtymisen projektikustannukset ja projekti-investoinnit kunnissa tulee kuitenkin tunnistaa, mutta myös se, että uusien toimintamallien käyttöönotto ja niiden toteutumisen valvominen voi viedä aikaa ja aiheuttaa kustannuksia ja resurssitarpeita myös pidemmällä aikavälillä.

Rainio Henrik
Porvoon kaupunki - Rahoitusjohto